

КАФЕДРА ТЕОРІЇ МУЗИКИ

Методика викладання музично-теоретичних дисциплін

Освітній ступінь	бакалавр
Спеціальність	музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	мистецтво
Спеціалізація	музикознавство

Курс	2
Семестр	3, 4

Статус	обов'язкова

ECTS	4
Годин	120
Лекції	34
Семінари	34
Самостійна робота	52

Семестровий контроль	залік

Інформація про викладача

ПІБ	Бондаренко Тетяна Олександрівна професор кафедри теорії музики НМАУ ім. П.І. Чайковського
Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0003-1737-5928
e-mail	bond.0902@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Вузівський курс «Методика-викладання музично-теоретичних дисциплін» спрямований на вивчення основних теоретичних та практичних засад викладання дисциплін сольфеджіо, теорія музики, гармонія в навчальних закладах різного рівня акредитації. У зв'язку з цим особливого значення набуває опанування різноманітними авторськими методиками викладання музично-теоретичних дисциплін.

Метою курсу є надання студентам основних методів ведення курсів музично-теоретичних дисциплін (сольфеджіо, теорії музики, гармонії) на основі узагальнення вітчизняного і світового музично-педагогічного досвіду,

його наукового обґрунтування та творчого втілення в конкретних умовах педагогічного процесу.

Дана мета курсу обумовила наступні його завдання:

- надати студентам теоретичні знання з питань методики викладання музично-теоретичних дисциплін;
- ознайомити з видами та формами практичної роботи, з теоретичною, методичною та навчальною літературою;
- поглибити практичні навички, необхідні для формування педагогічної майстерності;
- ознайомити з особливостями планування курсів, побудови уроків, проведенням системи контролю та оцінки знань.

Об'єктом курсу «Методика викладання музично-теоретичних дисциплін» є методичні засади викладання музично-теоретичних дисциплін. Предмет – розкриття студентам основних підходів до викладання курсів сольфеджіо, теорії музики, гармонії, відпрацювання практичних навичок, необхідних для викладацької діяльності.

Структура. Навчальна дисципліна складається з двох модулів (1. «Методика викладання сольфеджіо», 2. «Методика викладання теорії музики та гармонії») та 4 змістовних модулів (1. «Музичний слух та його компоненти», 2. «Система вправ в курсі сольфеджіо», 3. «Методика викладання теорії музики», 4. «Методика викладання гармонії»).

Курс включає як лекційні, так і семінарські заняття. Лекційний матеріал висвітлює основні методичні проблеми курсу. На семінарських заняттях відпрацьовуються навички з різноманітних форм роботи, спрямованих на розвиток певних компонентів музичного слуху, викладання окремих тем з курсів «Теорії музики» та «Гармонії». Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку.

Перелік тем

Тема 1. Зміст та задачі курсу сольфеджіо. Системи виховання музичного слуху.

Семінар. Музичний слух та його компоненти.

Тема 2. Методика виховання почуття ладу.

Семінар. Практикум: виховання почуття ладу.

Тема 3. Методика розвитку мелодичного слуху. Ладовий та інтервальний компоненти мелодичного слуху.

Семінар. Практикум: виховання ладового та інтервального компонентів музичного слуху.

Тема 4. Методика розвитку почуття ритму.

Семінар. Практикум: прийоми розвитку почуття метру, ритму, темпу.

Тема 5. Методика розвитку гармонічного та поліфонічного слуху.

Семінар. Практикум: прийоми розвитку гармонічного слуху.

Тема 6. Розвиток музичної пам'яті та внутрішніх слухових уявлень.

Семінар. Практикум: форми розвитку музичної пам'яті.

Тема 7. Головні методичні настанови викладання сольфеджіо. Побудова уроку. Домашня робота з сольфеджіо.

Семинар. Методика розвитку компонентів музичного слуху в курсі сольфеджіо.

Тема 8. Система вправ у курсі сольфеджіо.

Семинар. Основні форми роботи у курсі сольфеджіо.

Тема 9. Інтонування. Спів по нотах у курсі сольфеджіо.

Семинар. Практикум: методика роботи над інтонуванням у курсі сольфеджіо.

Тема 10. Слуховий аналіз та музичний диктант.

Семинар. Практикум: методика роботи над музичним диктантом.

Тема 11. Введення в курс методики викладання «Теорії музики».

Тема 12. Тематичний план курсу. Принципи організації занять.

Семинар. Методика викладання окремих тем у курсі «Теорія музики».

Тема 13. Введення в курс методики викладання курсу «Гармонія».

Тема 14. Основні питання методики аналізу гармонії у художньому творі.

Семинар. Методичні настанови аналізу гармонії у художньому творі.

Тема 15. Письмові роботи з гармонії.

Семинар. Задача та методи її розв'язання.

Тема 16. Вправи з гармонії на фортепіано.

Семинар. Методика роботи над грою модуляції.

Тема 17. Виховання творчих навичок.

Семинар. Методика роботи над творчими вправами в курсі «Гармонії».

Тема 18. Деякі проблемні питання методики викладання курсу «Гармонії».

Семинар. Методика викладання окремих тем у курсі «Гармонія».

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, практикум, диспут.

Навчальні ресурси

Лекційні та семінарські заняття проводяться в змішаній формі (аудиторно та на платформі Zoom). Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються персонально електронною поштою, Viber, Messenger, Telegram

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %

1.	Участь в обговореннях та доповнення на семінарах	20
2.	Участь у практикумах	20
3.	Відвідування лекцій	10
4.	Залік	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінки **«відмінно»** заслуговує відповідь студента, який у повному обсязі опанував теоретичний матеріал курсу, продемонстрував глибоке розуміння проблем методики викладання сольфеджіо, теорії музики та гармонії, опанував професійною термінологією, виявив глибокі знання теоретичної та науково-методичної літератури; продемонстрував вільне володіння практичними формами роботи (підбирання та створення матеріалів для різних вправ, перевірка виконаних завдань, методична розробка конкретних тем курсів, побудова плану уроку). Його відповідь була чіткою, достатньо розгорнутою, логічно обґрунтованою.

Оцінки **«добре»** заслуговує відповідь студента, який у повному обсязі опанував теоретичний матеріал курсу, продемонстрував розуміння основних проблем методики викладання, виявив знання науково-теоретичної та методичної літератури, але недостатньо вільно користувався професійною термінологією, не виявив чіткості у визначенні деяких понять; продемонстрував володіння практичними роботами, але при цьому допустив дві-три технічні помилки. Його відповідь була розгорнутою, але з недостатньою обґрунтованістю деяких положень.

Оцінки **«задовільно»** заслуговує відповідь студента, який не в повному обсязі опанував теоретичний матеріал курсу, продемонстрував неглибоке розуміння дидактичних проблем, недостатньо оволодів навчальною літературою. При виконанні практичних форм роботи допустив більше трьох технічних або дві-три логічно-змістовні помилки. Його відповідь була розгорнутою, але недостатньо обґрунтованою і логічною.

Оцінки **«незадовільно»** заслуговує відповідь студента, який частково опанував теоретичний матеріал курсу, продемонстрував відсутність розуміння проблем методики викладання, недостатнє знання теоретичної, методичної та навчальної літератури, невміння оперувати професійною термінологією, слабе володіння практичними формами роботи, при виконанні яких допустив багато помилок. Його відповіді бракувало змістовності, логічності, обґрунтованості.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Позааудиторні заняття

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни відвідування студентами занять провідних педагогів, які викладають курси «Сольфеджіо», «Теорія музики», «Гармонія».

Рекомендована література А

1. Аерова Ф. Практичні поради з методики викладання сольфеджіо. – К., 1974.
2. Блинова М. Физиологические основы ладового чувства. ВТМиЭ. Вып.1. – Л., 1962.
3. Вопросы воспитания музыкального слуха. – Л., 1987.
4. Воспитание музыкального слуха. – М., 1977.
5. Воспитание музыкального слуха. – М., 1985.
6. Давыдова Е. Методика преподавания музыкального диктанта. – М., 1962.
7. Давыдова Е. Методика преподавания сольфеджио. – М., 1975.
8. Енько Т. Формирование относительной системы воспитания музыкального слуха. – М., 1985.
9. Как преподавать сольфеджио в XXI веке. – М., 2006.
10. Карасева М. Психотехника развития музыкального слуха. – М., 2009.
11. Масленкова Л. Некоторые вопросы современного ладового слуха // Современная музыка в теоретических курсах вуза. – М., 1981.
12. Масленкова Л. Психология музыкального диктанта // Теоретические дисциплины в музыкальном училище. – Л., 1977.
13. Масленкова Л. Интенсивный курс сольфеджио. – СПб., 2007.
14. Незванов Б. Интонирование в курсе сольфеджио. – Л., 1984.
15. Островский А. Методика теории музыки и сольфеджио. – Л., 1970.
16. Оськина С. Внутренний музыкальный слух. – М., 1977.
17. Серединская В. Развитие внутреннего слуха в классах сольфеджио. – М., 1962.
18. Столова Є. Про розвиток гармонічного слуху // Методичні розробки з питань викладання музично-теоретичних дисциплін в музичних училищах. – К., 1968.

Рекомендована література Б

1. Абызова Е. Гармония. – М., 1996.
2. Базарнова В. Преподавание гармонии на фортепианном отделении музыкального училища // Методические записки по вопросам музыкального образования, вып. 2. – М., 1979.
3. Барабашов В. Практический курс гармонии. Ч.1. – К., 1967.
4. Берков В. Гармония. – М., 1970.

5. Бершадская Т. Методическая разработка курса гармонии на исполнительских отделениях музыкальных училищ для слушателей ФПК. – Л., 1985.
6. Бершадская Т. О методике преподавания гармонии в музыкальных училищах. – Л., 1969.
7. Бондаренко Т. Розвиток творчих навичок на уроках гармонії // Методика викладання музично-теоретичних предметів. – К., 1983.
8. Должанский А. Краткий курс гармонии. – М.-Л., 1968.
9. Дубовский И., Евсеев С., Способин И., Соколов В. Учебник гармонии. – М., 1987.
10. Мюллер Т. Гармония. – М., 1976.
11. Мясоедов А. Учебник гармонии. – М., 1980.
12. Степанов А. Гармония: Учебник. – М., 1971.
13. Степанов А. Методика преподавания гармонии. – М., 1984.
14. Столова Є. Мелодична модуляція. – К., 1975.
15. Тюлин Ю., Привано Н. Учебник гармонии. – М., 1964.
16. Холопов Ю. Тематический план специального курса гармонии в среднем звене // Проблемы преподавания гармонии в музыкальном училище. – Ростов-на-Дону, 1997.